

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на пів рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 а: місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

пів рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Подвоєне число по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милої і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише напередне застережене. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

До чого веде політика Столипіна?

(+) Розпущене думи викликало велике пригноблене посеред російської суспільности, зневіру а подекуди і розпуку. Хоч як була обмежена її діяльність конституційним маніфестом, хоч як була она сама собою непорадна, хоч правительство так її легковажило і проти неї ворогувало, всеж таки на думу покладано в Росії великі надії, що она доведе до зміни відносин в царстві, до відродин Росії і тим способом запобіжить революції.

Тимчасом одним почерком пера віднято народам Росії се, що було їм дано царским маніфестом. Колиж розпущено думу, появилася програма нового міністра-президента Столипіна. На основі сеї програми мала бути замість давньої думи покликана нова практичніша, котра би розумнійше забрала ся до діла, як ополонена вольнодумними, неосязними мріями перша дума. Одначе начерки законів для сеї нової думи мало би приготувити міністерство реформи, котрого керму обняв Столипін. Він почав отже заходити ся коло утвореня сего міністерства реформи, звертав ся до досвідних мужів, спершу до конституційних демократів, а після невдачі з ними, до мужів мирних відродин, але навіть такі умірковані, як Стахович, Львов, Гайден відказали ся вступленя до такого міністерства реформи, так що на останку Столипін був приневолений зложити своє міністерство з чиновників старої російської школи. Запрошувані ним іменом до міністерства члени думи вимагали, щоб міністерство передовсім ділами зазначило, що оно є справді міністерством реформи. Тимчасом Столипін голосив, що передовсім повиней вернути лад і спокій в державі, а відтак можна буде приступити до реформи, котрі мала би ухвалити нова дума. Перше треба вигнати зпоміж війська революційного духа, порозганяти революційні комітети, а відтак можна по думати про реформи. Отже замість реформи заведено по всіх усядах в державі скріплену охорону, воєнні суди, розпочали ся численні ревізії і в'язненя, висилане в далекі губернії, громадне розстрілюване засуджених на смерть воєнними судами.

Столипін рішучо заявив, що теперішню політику буде дальше вести на основі ествуючих законів, а в дійсности

провадив її на основі виімкового стану, серед котрого губернатори і коменданти не держали ся ніяких законів. Політика Столипіна опинила ся отже знов там, де стояв Плеве і всі єго попередники, послугує ся дальше нагайкою, машиновими карабінами і чорносотенцями, а лише для замилення очей Європи і піддержаня заграничного кредиту пускає ся тумана про конституцію, реформи і таке инше.

Одначе народи в Росії втратили вже віру в се, щоби таке правительство могло довести до яких небудь реформ і не дають ся задурювати Потемкинською манною, зневіра доводить до розпуки, а новим доказом сеї розпуки є атентат на дачу Столипіна.

Ледви що рада міністрів ухвалила і оповістила, що буде дальше вести дотеперішню політику, а вже на другий день почув Столипін страшну відповідь в своїй хаті!

Отсе є несхитний доказ, що до нічого не доведе розстрілюване соток засуджених, в'язненя тисячок підозрілих, що все те не здержить, не залякає нікого, а навпаки самі керманічі сеї політики дрожать із страху о своє житє. Всемогучий Трепов лише чудом видобув ся з отруї, Столипін припадком лише не пострадав житя, а тут знов наспіває вість, що у Варшаві застрілено улицею проїзжого воєнного губернатора Вонлярського.

Серед таких обставин продовжати уперто дотеперішню політику в Росії, се божевільність і злочин, позаяк дійсно настає повна анархія боротьби всіх проти всіх, якої не зазнала історія. Нема дня, щоби не убито якогось високого достойника державного, а поліціянти серед білого дня на улицах непевні свого житя і приневолені глядіти охорони військової патрулі, котра знов з пімсти стрілає, на кого попало. Неустають рабваня почт, банків, залізничих поїздів і не можна відрізнити вже політичних злочинів від звичайних.

Ось до чого довела політика Столипіна, що мала завести лад і спокій і приготувити основи до реформ! Скриптоубийства множать ся з кожним днем, досягають високопоставлених осіб державних і не можна предридіти на чім і на кім усе те скінчить ся. Крайна отже пора схаменутися, отямити ся і залишити таку нещасливу політику, а одинока дорога — поворот до конституційної управи, до як найскоршого скликаня думи, котра би могла втихоми-

рити внутрішню бурю і взяти ся до перестрою держави на нових основах.

Про Холмщину.

(„Гром. Думка“ ч. 184 і 186).

Мені здається, що де-кому на Україні цікаво знати, що то за Холмщина, що там за народ, як він живе, які в його бажання, які тут порядки.

Верусь за се діло, бо давно вже знаю Холмщину, памятаю її, якою вона була 40 літ тому, знаю, якою вона тепер є.

Холмщиною зветься східна частина губерній люблинської й сідлецької, понад Бугом; східна половина — Русини, західна — Поляки. Русини не живуть самі, а пемішані з Поляками, яких де далі на захід, тим більш, а з середини вже сама за себе польська людність. Західні Русини тільки з імени Русини та вірою, бо українську, чи як у нас кажуть — руську мову вони вже давно забули, а звать себе Русинами, бо були, а де-котрі й зістаються православними; багато є по західних повітах таких сіл та городів, що тільки церква та піп свідчать, що тут недавно ще була «Русь», багато таких, що восталось православних десятки, які не сьогодні — завтра теж назвуть себе Поляками... Багато є в «щирій Русі» таких, що торік відреклись народности й не вмючи по польськи говорити, калічать рідну мову, та всеж таки заріклися говорити нею, бо вони вже «Поляки!!».

Переміна страшенна пішла через той час, як я цей край памятаю! Давнійше було, ще 30 літ тому, сидить собі «сподар» на 18 моргах*) і правдивий він був пан: не знає над собою начальства, за робітків не дуже потребує; їхати до міста — запряже в васяг 4 коні й вію! аж курява геть-геть до неба піднесеться; виїде в поле на роботу — вона йде жваво, бо коні, чи воли ситі-здорові, сам він теж не голоден, бо жінка накладе в кошіль пирогів, добрий шматок сала або сметани горнятко. Є що зїсти, є й сила до роботи.

Жінка доглядає дома курей, гусей, качок, яких повне подвіря, — коров, а є їх, як лані гладких, у хліві 6—8; є ще й овець 20—30; а найбільш їй падькання коло свиней, вибачайте за се слово: одних «кормників» (годованих кабанів) завше будо два, — один для себе, а то на продаж льоха, вибачайте, з поросята-

*) Десятина — два морги. Звичайний наділ «сподаря» на власність був — 18 моргів, хоч де більші були, де менші наділи.

Політичні вісти.

ми, надвірників з десять, роботи — гук, аби впоратися. Правда господиня не сама тільки: як вона молода, тримає слугу, а як старша — є на поміч дочки чи невістки. Було коло чого ходити, й хоч все воно дешево, але ж чимало його, то не мало ховалося й грошей до скрині. А як ще бжолки повелися, то медом сусідів почастиш, сам з приятелями «крупнику»*) напешся й кілька «червоненьких» за проданий мед сховаєш.

Горілку тоді можна було пити: даєш два рублі за гарнець оковити (спірту) — пий та частуй! Трапиться яка бесіда, чи то христини, чи весілля, чи похорон, так гостина йде цілий тиждень; зідять веприка (кабанчика), бичка, кілька баранців — та що? чи не було сього всього доситч у дбалого «сподаря?»

Податків теж було мало: начальство тоді нас шкодувало, оберегало, від панів боронило, а ще на них нацьковувало; тоді «хлоп» почував себе паном, а пан — то було після повстання — здавався таким покірненьким.

30 літ минуло тільки і все перемінилось, вже мабуть на віки пропало добре життя! Ба! ми сподівались, що тепер дума відбере від панів землю, дасть нам землі, дасть нам права людські, дасть нам рідну мову в школі, алеж її бідную, страждницю народню, за те саме й розігнали, бо вона дуже народ облюбовала. Перемінились часи: уряд дбає тільки для панів і хоче, як бачимо, щоб хлоп був хлопом бідним, темним, — мабуть буде він тоді покірний. Шкода, шкода тої думи: хоч польські послы були лиха варті, були вороги народові, за те українські та російські — то були справжні заступники народні, — через те уряд, мабуть, і розігнав їх, алеж, на мій хлопський розум, громада повинна знов їх вибрати, знов вони, ті саміж послы сидіти мусять в думі, бо всі знають, що вони наші приятелі, тільки Поляки повинні вибрати інших.

От і забалакався я, зразу перескочив на думу. Вибачайте! Алеж так тяжко на серці, так огидно, що тільки про ту думу чесну й думаєм: спати не можна, їсти не можна, робота з рук валиться! Такий жаль по Думі, по трудовиках, начеб стратив відразу кілька дітей... Бо й як не шкодувати? Яка була дума — ми знаємо, а чи буде друга така?! Одні попи тішаться.

* * *

Тепер земля таж, а народу прибуло, потреби його стали більші, податки, оплати (акцізи) вдесятеро більші; вже народ не контентуєть ся самодільною одежою з своїх овець, бо їх вже й немає, а все купує, а купче — хоч ладніше, та гірше... Все купуєть ся, а за що, коли землі стало для кожного менше, а багато-багато й зовсім безземельних єсть? Наділи поділили ся; де був один «сподарь», тепер їх три, чотири. То ще добре, що у нас не можна ділити землі на менші участки, як 6 моргів (3 десятині); вийде, що «сподарь», який колись мав 18 моргів, поділив між дітей

ту землю на 3 частини. Право на землю мають рівне як сини, так і дочки, і як що «сподарь», що мав 18 моргів, мав і діточок восьмеро, що троє дістають по 6 моргів, а за то мусять сплатити братам чи сестрам, що без землі зостають ся, вартість їх частини по оцінці суда за землю й рухомости. Суд буває завше справедливий, нарікання не чути.

Доставши 6 моргів, молодий «сподарь» думає, як йому сплатити 150, 200 рублів братам, бо той не подарує; працює бідачисько з жінкою тяжко-тяжко, поки віддасть довг, а потім працюють, щоб дітям гринь зложити, бо їх вже не поділиш. Утримати багато добитку нема з чого, а все ж коняку, пару корів, кілька, вибачайте, безрогів (свиней) мусиш тримати, бо треба гною багато, щоб гноїти добре землю, щоб вона дала добрий урожай. Масла, сметани він уже тепер і смаку не знає, — все жінка продає; не варить вже жінка юшки чи клясок на самім молоці, а тільки забилить, бо... грошей треба! Кабанців годують, та ще й як годують у кожнім домі, але заколоти якого не маєш права: грошей треба! А хочеш капусту чи пироги окрасити шкварками, то купи собі фунт сала... а купче — то скупче... Богатчий має право заколоти, та не «кормника», а вніввідгоденого веприка — задусити, як кажуть.

Як би не ті картоплі благодатні, біда булаб у нас, бо зерно все йде на годівлю «кормників», худоби; ніхто збіжжя не продає; мало хто бачить кожного дня хліб на столі, хіба у багатчих; все його замінюють картоплями: і печений, і варений; картоплі до юшки, до капусти, юшка з картоплів, кляски з тертик картоплів, балабухи з таких же, а пирогів чи варених, чи печених наші господині без картоплів не готують; веприка без картоплів не вигодуєш, корів без них не втримаєш: кожного дня до січки коровам треба накришити чимало буряків, картоплів, то й молоко буде. Сіна у нас мало, ледве для коняки вистарчить, хіба у пана поталанить заробити на шосту копицю, то буде раз в день перетрусити його з ячмінною для корів, а то все січка та й січка. Правду сказати, гарна худоба з неї буває: рано і ввечері дістануть по цєбрику січки з сіканиною — багато молока дадуть. Опріч картоплів для корів садять буряки, брукву, сіють пастєвну моркву.

Благодатна розлина та картопля; вона, знов кажу, замінює хліб, — без неї булаб біда на маленькім шматочку землі; вона дає великі врожаї, алеж потребує великого за собою догляду: землю гноїти, добре її обробити; як рослина росте, кілька разів обсіпати, через що й земля стає урожаніша. Як не було звичаю садити багато картофель, то й голода у нас часто бували, а тепер не знаємо голоду — останній був р. 1885 — і, я думаю, як би у східних губерніях більше картофель садили, то меншеб люде голодували.

(Дальше буде).

В Люблянї відбуло ся вчера перед полуднем перше засіданє третого католицкого зїзду, на який прибуло коло 6000 учасників, між иншими архієпископ Гориції, єпископ Любляня, послы до державної ради і сойму. По промові архієпископа і предідателя комітету, вибрано головою пос. Повшого. Промовляли між иншими послы Шустершиц, Крек і Коросек. — Рівночасно відбули ся протестуючі збори, скликані словенськими соціялістами. Іменем словенських поступовців промовляв пос. Тавчар, а іменем соціялістів редактор Крісан. Збори відбули ся без авантур, які остаточно не лежали поза програмою їх організаторів, ведучих завзяту боротьбу з сильнішою між Словенцями католицкою партією.

Необхідність виборчої реформи на Угорщині в наврамі загального і рівного права голосованя, заставила малярських шовіністів справитись з націоналістичним рухом немалярських народів еще перед заведенєм реформи. В сій ціли уладжено нагінку останніми часами на немалярську пресу. Три останні числа словацкого дневника «Lidove Noviny» сконфісковано, а проти редакторів виточено процеси о державну зраду і злочин проти угорської держави. Арадска «Tribuna» заробила за вісім днів 2 нові пресові процеси, «Libertatea» в Бросї дістала два обжалованя за «підбурюванє» мабуть тому, що із редакційного персоналу сидить вже лише один в сегєдинській тюрмі. Будапештєнському «Porogul Román» виточено два нові процеси, після того, як його вже за часів Польонї-я засуджувано два рази. Кольошварский «Orizontul» одержав за три тижні пять актів оскарженя, а «Foaria Porogului» за три тижні шість оскаржень, між якими три вивують часопись за обиду високих державних достойників, а одно за підбурюванє проти угорської держави! Вкінци гр. кат. румуньска церковна часопись «Unirea» дістала відразу аж 4 акти обжалованя. Муніципіюм комітату Нітру не соромило ся отверто вимагати гнобленя немалярської преси, а муніципіюм міста Араду дійшло до того, що на внесене був. посла І. Аварфї ухвалило вислати до правительства репрезентацию із домаганєм, щоби на Угорщині вільно печатати часописі тільки в малярській мові! Видко, страх має великі очи, коли пхає Маляронів аж до такого безумства. Та чи сим способом удаєть ся 8³/₄ мільонам Малярів винародовити 10¹/₂ мільонів немалярского населєня Угорщини — «в ш е х м а д я р и!»

В Мальборку зібрав ся д. 25. с. м. німецкий «Ostmarkverein» під проводом свого голови Тідемана. Справозданє подає, що в минулім адміністратійнім році прибуло 46 льокальних груп з 2233 членами, так що загальне число груп дійшло до 405, а членів до 40.470. Групи Ostmarkverein-у удало ся оснувати вже також в західній і північній Німеччині, а тим самим заінтересувати польскою справою круги, які не мають з Поляками безпосередної стичности. Свідомість не-

*) Горілка, варена з медом.

безпеки для німецькості на східних окраїнах зростає в німецькім народі, який супротив польської пропаганди мусить бороти ся не словом тільки, а ділом. Доказом сего енергічнійше чим до тепер підпиране німецької торгівлі і промислу земляками і змагане до бойкотованя польського промислу. 50 німецьких міст прилучило ся до «Ostmarkverein-y» в характері корпоративних членів, а також багато промислових товариств, між якими фірма Крупп зобовязала ся платити 1000 марок річно. Мимо сего зазначає справозданє при кінци, що від 1896 р. до 1903 р. Поляки зуміли викупити з німецьких рук 50.000 гектарів землі.

Просимо відновити передплату.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Мирова; римо-кат. Рожі з Ліми. — В п'ятницю: руско-кат. Фльора і Лавра; римо-кат.

— **Іспит на учителів гімнастик** в середних школах зложили перед державною комісією у Львові п. Спірідіон Матренчук на учителя з рускою і польською викладовою мовою і п. Іван Сохадкий з рускою викладовою мовою; оба члени львівського «Сокола» і ученики проф. Івана Боберського, председателя сокільської секції технічної у Львові.

— **„Сокол“ в Ходорові** основано огоді серед великого заінтересованя не тільки Русинів, але також місцевих прихильників «вшехпатриотництва» і кацапні. На перші загальні збори прибули «Соколи» зі Львова з д-гом А. Будзиновским, зі Стрпа з д. Колодницьким, з Залісець з о. Винницьким, з Книгинич з о. Пеленським і д. Кувашева з д. Лисаком на чолі. Крім того зіхало ся багато доокресної інтелігенції і мужицтва. Бракло лиш місцевих «маститих», що всяких уживали штучок, щоби лиш повздержати ходорівських міщан від зневажливого українського «Сокола». Комітет основателів однак з о. Винницьким на чолі порішив чекати хвилю, щоби заілій кацапні дати можливість опам'ятати ся, а заразом показати, що їх штучки нінащо не здадуть ся. Час вичікуваня заповнив «Сокол» з Книгинич виравами гімнастичними, з яких будованє реж на вільностоячих, високих драбинах викликувала гримкі оплески зі сторони рускої публіки, а тихі і заілі проклони з боку кількох панків з вшехпольського табору, що прийшли підглянути наших «Соколів».

По закінченю вирав перейшли всі назад в салю, де серед великого натовпу народа відкрив о. Винницький в імени основателів перші загальні збори ходорівського «Сокола» і уділив по черві голосу дд. Будзиновскому, Колодницькому, Лисакови, о. Пеленському і другим, що зібраним, новим «Соколом» пояснювали задачу руского «Сокільства» і вказували дорогу до відродженя Русь-України. До нового Т-ва вписало ся зараз на місци 71 членів. До Старшини вибрано: головою д. Володимира Комаринського, містоголовою Грива Салаяка, членами Николу Дрогомирецького, Михайла Калинца, Петра Кошового і Сеня Ференчака, заступниками дд. Евстахія Блюсовича і Николу Дуця, до комісії ревізійної дд. Олексу Кашинського, Петра Салаяка і Филімона Пеленського. По полагодженю решти справ стоячих на порядку деннім, розійшли ся всі серед співу народних имнів та сокільської пісні, щоби за хвилю зійти ся в тій самій салі на вечерицю, підчас котрої всі заімно заохочували ся до витривалої праці для добра Сокільства, а через те і для добра України.

Новому «Соколови», що повинен стати осередком всіх доокресних «Соколів», засилаємо бажаня всего «Гаразду».

— **Вісти з України.** Після смерти Яна Юліяна Солтиса-Романовського zostали ся старі книги аж од 1660-го року, протоколи польських сеймів і т. п., малюнки, гравюри, старі монети, всякі річі з Помпеї й Геркуланума. Усе це буде продавати ся з аукціону 20. серпня (2 вересня) сього року в селі Тарасівці, на Поділлі (сім верстов од станції південно-західних залізниць Ярошинка). Кажуть, що колекція Солтиса Романовського має велику вартість наукову і добре булоб, колиб річі ті потрапили в добрі руки. — На підставі листів які отримували б. послы до державної думи за час єї істнованя віддають тепер під суд посла з Чигиринщини Вироного і з Харківщини Діленка. — У М. Ковалевського, що був послом од Харківщини, зроблено трус. Увесь двір при цьому обступили драгуни. У Ковалевського саме тоді були гості, то їх розігнано. — Генерал Каульбарс з Одеси щодня одержує листи з погрозами, через те побільшено варту коло його будинку. Вартові стоять навіть на дахові. — Здоровя одеського генерала губернатора Каравгозова все гіршає. Правлять молебні за його здоровя. — В маєткові Г. Барського згоріло сіна на 1300 карбованців. — В маєткові П. Григорьова, в верхнедніпровському повіті була пожежа. Думають, що з підпалу. — В мелітовольській тюрмі сиділо тридцятєро селян за земельні справи. Вони вважали, що їх арештовано не по правді, і щоби виявити свій протест проти цього, почали голодувати. Голодуваня посибило, бо прокурор та слідчий зробили слідство і зараз же 22 душі випущено з тюрми, — кого на поруки, а кого під поліційний догляд. — В кобеляцькому повіті неспокоїно і туди поїхав помішник справника з козаками. — В Харківщині хліб уже поворано і живна обійшли ся досить тихо. Але де далі, то якось усе неспокоїніше серед людей стає. І здебільшого це все через землю. Більшість селян звісно, малоземельні і наймали землю в помішників, а тепер і наняти стає важче. Бо, наприклад: Харитоненко, найбагатчий помішник у Харківщині, досі наймав селянам землю, а тепер сказав, що не найме ні одной десятини і людям немає куди подіти ся, немає на чому сіяти. Було вже в Харківщині кілька випадків, що вбито людей за землю. І де далі, то все неспокоїніше стає. Почали ся грабуваня. Не кажучи вже про напади на каси в самому Харькові, грабують усюди. Недавно, напр., пограбовано гроші в каси в маєткові Харитоненковому, пограбовано каси в волостях. — Дощі в верхнедніпровському повіті дуже пошкодили виноградникам. Винограду вродило дуже багато, але через дощі він не стигне, а гниє. — В Одесі біля трахтирні «Союза рускаво народа» чекав жид-студент Фішман. З трахтирні вискочило декільки добродіїв, кинули ся на Фішмана і стали трусити. Найшовши револьвер, побили Фішмана смертельно. Кажуть, що він чекав на гр. Коновничина, голову «Союза», щоби єго убити. — З Бахмуту телеграфують, що на донецькі шахти приїхав французський посол Бомпар. Приїхав він, щоби докладно довідати ся про події в той час, як було затоплено шахти, бо тоді великі втрати мали Французі та Бельгійці, бо вониж там держать шахти. Єсть чутки, що Бельгійці будуть вимагати щоби російський уряд заплатив їм за втрати.

— **Дрібні вісти.** Намісництво у Львові затвердило статут маючого завязати ся «Галицького товариства взаімної помочи державних слуг в Кракові». — Тов. взаімної забезпечень приватних урядників перенесло свої бюра до будинку адміністраційного готелю Жоржа ул. Кл. з Танських Гофманової ч. 3. І. поверх. — Із початком нового року шк. буде філія І. держ. гімназії (нім.) в Чернівцях перетворена на самостійну третю гімназію із волоськими класами рівнорядними. Директором отсега нового наукового заведеня іменовано проф. Теофіла Бужора, дотеперішого управителя філії І. ц. к. гімн. — Буковинське краєве правительство надало одну опорожену державну стопендію в сумі 240 К, призначену для Русинів-

студентів чернов. університету, Миколі Равлюкові студентови філософії. — Краєвий президент надав пенсіонованому поштовоу касиєрови в Радівцях, Сильвестрови Никитовичови почесний медаль за 40-літню вірну службу, установлений найвисшим відручним письмом іа 18. серпня 1898. р. — Вистава буковинських коний і товару розпічне ся в Букарешті д. 25. жовтня, а не в першій половині того місяця, як се спершу проєктовано. — В Одесі завязала ся нова російська лінія корабельна, котрої пароходи курсувати муть поміж Одесою а Нью Йорком. Корабельний рух розпічнет ся в Жовтні с. р. — Пос. Кльофач, який вже раз був на Балкані, а підчас російсько-япанської війни на Сибірі, вибирає ся тепер знов на балканський півостров, яко представитель чеських дневникарів. Поїде до Софії а відтак відвідає Сербию, Босну і Герцеговину. — В Женеві відбуде ся д. 4 і 5. вересня конгрес задля улїпшеня і уздоровненя людських мешкань. — В Брукселі д. 7. вересня збере ся конгрес задля розсліду і експлоатації підбігунювих околиць. — З нагоди хрестин наймолодшого Гогенцолерна д. 24. серпня оповіщує цісарське розпорядженє амнестию за провини обиди маєстату так що до не відсидженої еще карь, як і що до не стягнених еще судових коштів. — Після лиш що оголошеного звіту австр. міністерства справ внутрішних було в Австрії з кінцем 1905. р. — 4635 адвокатів себто о 57 більше, чим з кінцем року попередного. Найстарший австрійський адвокат живе в Горицї; своє званє розпочав він ще 1841 року. В р. 1905 розпочало свою діяльність 195 нових адвокатів. Адвокатських кандидатів було з кінцем 1905. р. в Австрії загалом 1967 себто о 217 більше чим в р. 1904.

— **Репертуар руского театру в Бережанах** Салая тов. «Надії». Початок 7:30 вечером. Абонамент на 6 вистав 10 кор. (Білети продає торговля п. Юзичинського).

В четвер дня 30. серпня 1906. «Суета», найновіша комедия в 4 діях Карпенка Карого.

В суботу дня 1. вересня 1906. «Жиди», сензаційна штука в 4 діях Е. Чірікова. Штука ся написана на тлі різні Жидів в Росії.

В неділю дня 2. вересня 1906. «Свати Мусія», народна оперета в 3 діях Порошина.

Телеграми

з дня 29. серпня 1906.

Відень. Управитель департаменту будови водних доріг в міністерстві внутрішних справ, міністерияльний радник др. Ів. Ресслер помер вчєра вечером.

Відень. N. fr. Presse доносить з Варшави, що стан здоровля ген. губернатора Скаллона є некорисний та що він подав о відпустку, яка рівнає ся цілковитому уступленю. Повторяють з натиском поголоску, що генерал Ренненкамф має стати генерал-губернатором Варшави. Ген. Ренненкамф має находити ся вже в дорозі і заходить обавя строгих репресій з єго сторони.

Берлин. Vossische Ztg доносить з Петербурга, що в п'ятницю має відбутися корона рада, на якій порішить ся, чи ввести вже тепер вересневі реформи, чи війскову диктатуру? В першім випадку утворено би коаліційний кабінет з урядників і б. членів думи, а дума збере ся вчаснійше, чим заповіджено.

Петербург. «Страна» доносить, що чорносотенці заповіли в листі до редакції, що з пімсти за замах на Століпїна видали вирок смертї на провідників демократично-конституційного сторонництва, між иншими на: Петрункевича, Родічева, Вінавера, Мілюкова і Гессена.

Матеріали до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Вибори, переведені в 1879 р. до державної ради, що видали 4 руских послів, показали наглядно нездарність політики т. зв. старорускої партії, якої репрезентативом було одинокі тоді політичне товариство «Руская Рада». Отже серед рускої суспільности проявилось змагане, щоби перевести злуку всіх жизненних сил Русинів без огляду на партійні погляди, злучити роздроблені сили до спільної роботи і обновити одинокі політичне товариство. Задумано в тій цілі в осені 1874 р. скликати з'їзд Русинів до Львова. Гадку ту підняли заснована з 1. жовтня 1874 п. Романчуком «Батьківщина», в Тернополі відбула ся заходом п. Ол. Барвіньського нарада подільських Русинів, котрі 1. листопада 1879 умістили «Відозву до всіх Русинів» і вислали в тій дусі відозву до «Рускої Ради», щоби она на зборах, скликаних на 18. листопада прийняла кожного зголошаючого ся Русина в члени, а також зі Львова зголосило ся 25 визначних народовців в члени. Була се отже перша проба т. зв. консолідації, котра не повела ся, бо «Руская Рада» не прийняла зголошених народовців в члени, а навіть підписаний на відозві тернопільських Русинів Наумович під впливом Площанського і д-ра Добрянського вирік ся опісля свого підпису.

Львівські народовці зрозуміли, що для живої народної політики потреба конечно дневника політичного, що его місця не може заступити літер. політ. місячник «Правда» і популярний двотижневик «Батьківщина». Ту гадку, як і гадку зєдинення всіх щирих Русинів до народної роботи підняв також Володимир Барвіньський і запатував ріжних руских народолюбців про їх погляди в тих справах. Між иншими переписував ся з пок. Данилом Таячкевичом, котрого переписку в тій справі подаємо понизше з перописий, збережених в родиннім архіві Барвіньських. (Статі В. Барвіньського «По процесі» Ол. Грабар, писані в Ділі, є доказом, що він опісля дійшов до інших поглядів на т. зв. старо-руську партію.)

На основі сеї переписки, як і інших листів Данила Таячкевича до Львівської Громади (в 60-их роках) і до Ол. Барвіньського, можна буде собі виробити зовсім відмінний суд про пок. Данила Таячкевича, як се можна вчитати в глузливім і кусливім переднім слові до переписки Д. Таячкевича з М. Драгомановом, виданої М. Павликом недавно. Був се чоловік, в котрого груди било справді щире і горяче руске серце, готове і спосібне до великої саможертви для добра народу. Міродатні круги духовні не уміли оцінити належно і відповідно ужити такої сили, як Таячкевич, не уміли его поставити на такім місці, де би его спосібности могли виробити ся і виобразувати і для того киданий по закутках сільських, попав в нужду, а в его поглядах і змаганях проявляла ся часто мрачність і непрактичність. Таячкевич був наглядним доказом, як то навіть вельми спосібні люди, відорвані від культурних осередків, не перейшовши доброї політичної школи, марнують ся або доходять у своїх змаганях до нездійснимих поглядів. Се оден з численних доказів, що і політика, чи як покійник звичайно називав — народна робота — вимагає органічної науки, бо самоуки і тут роблять похибки і робота не може досягнути бажаної хоч би з найщиршого серця мети. Але хто знав близько покійника, сей признати мусить, як се виходить і з подаваної нами переписки, що се була щира і горяча душа, котра побивала ся як риба об лід, маючи на меті добро руского народу.

І Лист Д. Таячкевича до Володимира Барвіньського (без означення дня, місяця, року і місця, імовірно однак з початку жовтня 1879 писаний з Закомаря)

I.

(Імовірно початок жовтня 1879).

Мій дорогий

Друже!

Вправді не дуже то я диспонуваній тепер до всякої роботи, бо по відбутім нещастю і самому треба ще хорувати. Но відписую одворотною поштою.

Що справи предложені мені Тобою до заопіювання, конечні і навіть наглі, річ певна, а властивіше сказати така, що над нею не треба дебатувати.

Ходить найперше о; 1) як и 2) коли? се належить урядити.

Головна засада, як при всякій політичній акції, доманує и тут.

Все с тактом и с планом.

Сам природний порядок єсть для тих справ такий:

Найперше уладнати зборъ, постарати ся, щоби той збір містив переважно елементъ народовців, або людий таких, котрі з народовством в дусі помирили ся.

А газета, булаби лише консиквенцією того збору, переняла би оборону уложеної на нїм програми політичної, и як напевно можна допустити, в тїм зборі знайшла би так своїх сталих пренумерантів и агентів для її інтересу.

Вам здає ся, що річ сама артикулом «Правді», відповідує на тойже Коломийською Радою Рускою, цілковито обяснена и приготовлена.

Мені здає ся, що се починає на містифікації. Се противне нічого ще не приготовлено. — Все ще належить зробити.

Вам виглядає дальше що и потреба такого з'їзду всіми вже узвана. — И се занадто сміле твердження. Напрямок визначений, се правда — треба ж его розумно випожиткувати.

Для того думаю, що окрім артикулів в Правді, в Батьківщині, — котрі явити ся мають —

мусить попередити ту акцію з'їзду невеличка розправа, брошурка, котра би до рук кожного понаgratis дістала ся.

А що я яко — тако до невівства приступ маю, що мабутъ кождому з вас єсть відомо, позвольте, щоб я ту справу перепроваджу у той спосіб, що я публично розраховую ся с моім контркандидатом в «Правді» и надавши йому ширші рамці, (позаяк я маю доволі свідків попів на то, котрі не тільки що тому прислухувались, но такого нагло жадали) жадати такого нїби то поєднаня через уладжене такого з'їзду!

Порозуміє мабутъ всяке, що тут о цілковитім порозуміню мови бути не може, що, тих стичних пунктів межі нами а москвофіліями дуже не богато.

Порозуміє дальше всяке, що потреба, щоб те medium того порозуміння т. є. язык, и издавана ним газета, (яко наслідок того порозуміння) такі конечне були вибитно народні, вибитніші як давній Вістник, вибитніші як Сіон навіть.

Се все має виплинути з з'їзду яко щось конечного.

Тим то все треба по майстерськи уладнати.

Може бути, що окрім повище згаданого артикулу в Правді подам щось окремого від обачного, се був би дальший прстяг Відозви до всіх патриотів.

Тільки ходить о докладно и розумно вибраний час до того!

Минаючи все то, що з моєї сторони приватно, публично єсть до зробленя (як я се не від ниньки перепроваджую ту роботу) — за що вам розкажу, як буду в сих днях в Львові, — зкажу, з'їзд такий не може бути хутніще, як з'їзд відпоручників до фонда, котрий мусить бути в осені сего року, певно, що в початках грудня.

Отже в такім разі не треба обавляти ся фіяєска, — бо тих 100 людей буде вже на певне. — Се будуть оборонці самостійности становища пона, — то дуже вже люде приотовані и близькі до прийнятя параграфу політичної віри о самостійности народній.

Так як Ти кажеш небоже за термін 1 го Падолиста — се зовсім хибно вибраний, — бо попи мають свої великі церковні занятя и ніхто їх годі не опускає и не може, — аж до ти, доки не наступить піст (на попискї зарібки!) се єсть по св. Михайлі!

Для того змилуйте ся, не псуїте справи, для якої працюю цілі літа. — Буду в сих днях в Львові в справі фонда и инших, то розберемо все громадою.

Цілую Тебе

Данило Т.

(Дальше буде).

Щадїть і купуйте землю!

Товариство взаїмного кредиту

„Джістер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

платить 4% від виадок, приймає і виплачує вкладки кожного дня, крім неділь і свят; Уділяє позички на 6% на гіпотечку або за порукою; дає більші позички парцелянтам на купно землі; сплату гіпотечних позичок розкладає 15 літ; при 30 ратах піврічних виносить рата на капітал і процент разом 5 корон від 100 корон.

На покриті дахів бляхою або черепом уділяє „Джістер“ позички на 5%.

Позички можуть дістати тільки члени; ако член може приступити тільки член Товариства „обезпечень „Джістер“

Дивіденда від уділів членських виносить все 6%

Виадки можуть виадати також не члени.

Вкладки виносить 19/12 1905: 2,072,928 К.

Позички уділені 2,041,615 К.

Уділи членів 162,127 К.

Фонд резервовий 30,288 К.

Цінні папери і з'юкації 257,963 К.

З чистих зиснів уділів „Джістер“ на церкві, бурсі і инші (середній) ціли вже над 40,000 корон.

Щадїть і купуйте землю!

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі

папери цінні і МОНЕТИ

по найдешевшім курсі денним не числячи ніякої провізії.

„Торбан“

музична бібліотека

видає

Українська Накладня

Львів, Вроновська 8.

Каталог даром і оплатно.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 16. до 31. серпня 1906.

Нова сензацийна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне В неділі і свята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлєне. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9.